

1.1.4 הסביבות החברתיות של בני נוער בגרמניה: קווי דמיון והבדלים

כמו במדינות מתועשות מערביות אחרות, הנוער בגרמניה אינו מהווה מקשה אחת ולעיתים ישנם הבדלים גדולים בעולמם של בני הנוער ובתנאי חייהם. יישום דגם המחלק את החברה לסביבות חברתיות שונות ("מיליה"), המאופיינות במצבים כלכליים שונים וגישות ערכיות שונות, חל כמובן לא רק על בני נוער, אלא גם על מבוגרים וילדים.

מכון SINUS פיתח מערכת לניתוח סביבות חברתיות של צעירים, שמצד אחד משקפת את הגיוון, ומצד שני מציעה סקירה כללית. השקף מציג את הדגם של SINUS לעולמם של בני נוער בגילאי 14 עד 18 בשנת 2020 כדוגמה לשוני בין גיל הילדות והבגרות בקרב אוכלוסיות שונות בגרמניה.

שני צירי הניתוח העיקריים שבדגם באים לתאר את הסביבות החברתיות השונות של בני הנוער. על הציר האנכי משמאל מופיעות רמות החינוך הפורמאלי שעליהן ממוקמות הסביבות החברתיות השונות. על הציר האופקי התחתון מופיעות גישות ערכיות מרכזיות בעלות ביסוס אמפירי בסטואציות שונות בחייהם של בני נוער. בין שני הצירים ניתן למפות את הסביבות החברתיות השונות כשדות, בעוד שכל אחד מהם מכיל שילוב של חינוך פורמאלי וגישות נורמטיביות בסיסיות.

התיאורים הבאים של הסביבות החברתיות נוסחו על ידי מכון SINUS:

בורגנים-מסורתיים: אנשי משפחה צנועים, אוהבי הטבע והבית, "עם שתי רגליים על הקרקע".

אדפטיווים-פרגמטים: המיינסטרים המודרני המתמקד בהישגים ובמשפחה, עם נטות גבוהה להסתגלות.

בלתי יציבים: צעירים שהיו להם תנאים התחלתיים קשים, אשר שואפים להתמצאות והשתתפות.

מטריאליסטים-צרכנים: המחצית התחתונה המתמקדת בשעות הפנאי ובמשפחה, עם שאיפות צרכניות מובהקות וחיבה למוצגים.

אקספרמנטליסטים: הנו-קונפורמיסטים המתמקדים בהתנתקות ובסגנות הבילויים, עם התמקדות בחיים כאן ועכשיו.

פוסט-מטריאליסטים: בני נוער בוהמיים ואנשי העולם הגדול, משכילים עם חוש צדק מפותח.

אקספדיטיבים: אנשי רשתות הקשרים הממוכנים להצלחה ולייפסטייל, הנמצאים בחיפוש אחר גבולות חדשים וחוויות בלתי שגרתיות.

למרות האבחנה, מכון SINUS הצליח להראות במחקרים אמפיריים איתותיים לשנת 2020 שגם בני ארבע עשרה עד שבע עשרה מסכימים ביניהם על ערכים אוניברסליים (ראו שקופית למעלה).

עם זאת, בחברה הגרמנית ניתן לקבוע קריטריונים אחרים המתארים מצבי חיים וגישות תרבותיות שונות מאוד באוכלוסייה. ישנם הבדלים גדולים הנובעים ממצב כלכלי, המוצא האזורי (עיר/כפר), רקע של הגירה ומוצא אתני, מגדר, דת וכו'.

שירותי הרווחה לילדים ונוער פועלים בסביבות חברתיות שונות ומגוונות של ילדים, בני נוער ומבוגרים. לא ניתן לצאת מתוך הנחה שמדובר בקהל יעד הומוגני. בהינתן האבחנות הללו בין קהלי היעד, יש לפתח ולעצב תוכניות ושירותים שונות מענה לצרכים הספציפיים של כל אחת מן הקבוצות.

לקריאה נוספת

Marc Calmbach, Bodo Flaig, James Edwards, Heide Möller-Slawinski, Inga Borchard, Christoph Schleer (2020): SINUS-Jugendstudie 2020 - Lebenswelten von Jugendlichen im Alter von 14 bis 17 Jahren in Deutschland, Bonn.